

נפרדות יש לה לריאה.

וכאשר תולים את הבהמה לאחר שחיטה ברגליה, ופותחים את בטנה, והיא נמצאת תלויה בצורה כאשר אפה, בני מעיה, מופנים כלפי גברא, שחותך את בטנה. הרי תלתא, שלש אונות מתוך החמש נמצאים מימינא דטבחא, ותרתי אוני נמצאים משמאלא דטבחא.

ואי חסיר חד אונא או יתיר חד אונא [כל יתר כנטול דמין], או חליף שהיו שלש אונות משמאל ושתיים מימין — טרפה.

ההוא אונא יתירתא, דאתאי לקמיה, שהובאה לשאול לפניו דמרימר.

הוה יתיב רב אחא אבבא. אמר ליה רב אחא לאדם שבא לשאול את מרימר, ויצא ממנו: מאי אמר לך, מה ענה לך מרימר? אמר ליה: אכשרה ניהלה!

אמר ליה רב אחא: הדר, עיילה קמיה דמרימר, חזור והכנס למרימר לשאלו שנית, שמא לא עיין בה מרימר שפיר. כי סבר רב אחא כרבא, שיתירתא הווי טרפה.

ולא אמרו, אלא שלא כסדרן, והיינו, שנדבקו שתי האונות הקיצוניות להדדי, [ציור בספר שיחת חולין] על ידי סירכא העוברת מעל האונא האמצעית שבין שתי האונות הקיצוניות, או שעוברת הסירכא מתחתיה.

אבל כסדרן — היינו רבתייהו, כך היא דרכן. שאם נדבקו שתי אונות הסמוכות זו לזו באמצעות הסירכא הרי זו מגינה על זו, והדרא בריא. (44)

ואמר רבא: הני תרתי בועי דסמיכי להרדי א-מ — לית להו בדיקותא. לפי שברור לו לרבא שמצב כזה, של שתי בועות סמוכות, הוא כתוצאה מנקב שהתהווה בריאה, ואין אנו רואים אותו, והרי הוא טרפה.

ואי הוה חדא בועא, ומתחזיא כתרתי בועות — מיייתנין סילוא, מביאים קוץ ובועינין, ומנקבים לה באחת מצדיה, ורואים: אי שפכן להרדי, שכאשר יוצא המיץ הנמצא בבועה הנקובה עובר אליה המיץ הנמצא בבועה השניה, חדא בועה היא, וכשרה. ואי לא — תרתי בועי ניהו, וטרפה.

ואמר רבא: ה' אוני אית לה, חמש אונות

בעתיד!?

אמנם החינוך [מצוה עג] מבאר, שהסירכא היא ביטוי של חולי המביא לידי מיתה, ונמצא שיש בבהמה ליקוי של טריפה המביאה לידי מיתה.

והרמב"ם מנה את פסול הסרוכה בכלל הטרפות של "חסורה", ולדבריו, ריאה שיש לה סירכא היא כמי שנחסרה.

44. עיין רש"י. ועיין בספר שיחת חולין בביאורו המורחב בדברי רש"י.

רש"י מבאר שתלינן שהסירכא באה מנקב, והפסול הוא מצד ניקבה הריאה. ואילו התוס' והרשב"א מבארים שפסול הסירכא הוא מחמת שסופו להנקב וסופו להפסק.

ותמהו האחרונים, כיון שעתה הריאה שלימה ולא ניקבה, מה טעם לפסול אותה בגלל שהיא עתידה להנקב.

ודבר דומה מצינו לגבי מחט שנמצאה בתוך הלב, שהרמ"א פוסל בגלל שהיא עומדת לנקב את הלב. וגם כאן יש לתמוה, הרי הלב שלם עתה, ומה יש לפסול בגלל שהמחט עמדה לנקבו

חזר אותו אדם למרימר לשאלו שנית.

אמר ליה מרימר לההוא גברא: זיל, אימא ליה למאן דתיב אבבא, לך ואמור למי שיושב בשער הבית, והיינו, לרב אחא: לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת!

והני מילי דיתרתא כשרה, היכא דקיימא בדרא דאוני, בשורת האונות. והיינו, שהיא נוספת במקום שראוי להיות שם אונא נוספת. אבל אי קיימא ביני ביני — טרפה. (45)

ההוא אונא דביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי. סבר רב אשי למיטרפה.

אמר ליה רב הונא: מר [רב אשי, שאתה] בר אויא! כל הני חיוי (46) ברייתא, (47) כל בעלי החיים הרועים באפר [בחוף, או במדבר], הכי אית להו, וקרו לה טבחי "עינוניתא דוורדא". (48)

"עינוניתא" היא כמו "אינוניתא", והיינו, אונא קטנה הדומה, בצבעה האדום, לוורד.

והני מילי שיש להכשירה כאשר היתה אותה עינוניתא דוורדא מגואי, מתחת לריאה.

אבל אם היתה אנבה, מלמעלה לריאה, הרי אפילו היתה קטנה כטרפא, כמו עלה דאסא, הדס, הרי היא טרפה.

אמר רפרם: האי ריאה דדמיא לאופתא לבקעת עצים — טרפה. וכדמפרש ואזיל:

איכא דאמרי דמי לבקעת עצים בחזותא. והיינו, שדומה צבעה הלבן לבקעת עצים.

ואיכא דאמרי בנישתא, בשעה שממששים בה חשים שהיא קשה כבקעת עצים.

איכא דאמרי דנפחה, שנעשית לבנה כבקעת, והיינו בחזותא.

ואיכא דאמרי דפחיוא, שהיא קשה כבקעת, והיינו כגישתא.

ואיכא דאמרי דשיעא, שהיא חלקה כבקעת עצים שהוחלקה, דלית לה חיתוכא דאוני.

אמר רבא: אם היה מראה הריאה ככוחלא כחול — כשרה. ואם היה מראה הריאה כדיותא, דיו יבש שחור — טרפה.

דאמר רבי חנינא לענין דם הנידה: דם שחור — אדום הוא, אלא שלקה והתקלקל, וגם ביחס לריאה אמרינן שבשר אשר מראהו שחור עתיד להירקב ולינקב.

ירוקה — כשרה מדרבי נתן. וכדמפרש ואזיל. וכן אדומה — כשרה מדרבי נתן.

46. גירסת התוס' והרא"ש היא "עיזי ברייתא".

47. רש"י בפירוש השני כתב שהכוונה היא לבהמות בריאות, שמינות.

48. לפי הרשב"א בתורת הבית, [בית ב שער ג]

45. רש"י, לפי גירסת השיטה מקובצת, ביאר שלשה אופנים לביני וביני: א. מלמטה [מתחת] לערוגה, שהיא דופן הריאה. ב. או שהיא בין שתי ערוגות הריאה, למטה [אך לא מתחת להן]. ג. אונא היוצאת באמצע האומא על גבה, שלא כסדר חיתוך האונא. [עיי' ציור בספר שיחת חולין]